

KUKÁTKO 4

XXXVIII. národní přehlídka amatérského divadla pro děti Rakovník 2019

Republiku jsme poprvé hráli v San Franciscu

■ **Rozhovor s Lenkou Tretiagovou z Tanečního studia Light, s dramaturgyní, režisérkou a scénografkou inscenace Republika na nás čeká aneb Kde domov můj.**

■ **Máte bohatý repertoár a jezdíte s ním velmi často ven. Myslíte si, že jste vytíženější podobně jako profesionální soubory?**

Náš soubor o asi sto padesáti členech v rozmezí od čtyř let do dospělosti, záleží na tom, jak dlouho chtějí zůstat, zahrnuje dvě větve. Jedna je výchovná. Žáci se v ní učí tanečnímu divadlu skrz prostředky dramatické výchovy. A druhá je profesionální. Tvoříme tam divadlo pro malé diváky, ale s profesionálními herci. Žáci z první větve se tam pak objevují v dětských rolích. Že hraje i profesionálně, nám otvírá mnoho možností a mnoho dveří tam, kam by se běžný amatérský soubor nedostal.

■ **Inscenace Republika na nás čeká aneb Kde domov můj vznikla k výročí sta let republiky?**

Ano, k tomuto výročí přišla loni od Knihovny Václava Havla výzva, kterou jsme vyslyšeli. Inscenace měla velký úspěch. Poprvé jsme ji ale hráli, ještě ne v plné verzi, v San Franciscu pro české krajany. Byli tam perfektní Sokolové. Vypadalo to tam jako před sto lety u nás.

■ **Přišli na vás i nějací rodilí Američané?**

Moc jich nebylo. Šlo o vylož-

ně krajanskou slavnost k výročí, takže se tam nacházela poměrně uzavřená komunita Čechů. Pak jsme ale v Americe hráli na více místech. Rodilí Američané tedy naši inscenaci nakonec viděli také. Líbila se jim, ale neměli k ní takový vztah jako čeští krajané.

■ **Vybíráte témata na základě podnětů, které k vám přijdou od dětí?**

Témata vždy vybírám na základě potřeby dětí. Pokaždé vycházím z toho, nad čím dumají. K výročí jsme dělali inscenaci víc: o fake news, historii nebo o vzniku Čech. Pokaždé se látku snažíme pojmout v širším záběru. Pokouším se doplňovat to, v čem si myslím, že mají žáci ve školách rezervy. Co se týče inscenace Republika na nás čeká, vyslyšela jsem otázky dětí jako například: Je pravda, že Havel lhal? Je pravda, že je něco protiústavní? Je pravda, že se u nás nerespektuje životní prostředí v dostatečné míře, jak bychom si představovali?

■ **Odráží se to i ve vaší další inscenaci?**

Ano. Jako další předlohu jsme si vzali ilustrovanou Ústavu České republiky, která vyšla v nádherné formě. A nyní chystáme premiéru k výročí sametové revoluce na Národní třídě. Roz-

tančení ústavy, konkrétně listiny lidských práv a svobod. Jsme ve fázi, kdy děti rozumí, jaká máme práva a svobody. Ale narážíme na další věc, kterou budeme řešit, a to, že úplně přesně nevědí, a vlastně ani já ne, jak je správně ústavně prosadit v demokratické společnosti.

■ **Osvoji si podle vás děti znalosti víc, když se s nimi setkávají v rámci tvorby inscenace a mají možnost se na ně dívat z různých úhlů pohledu?**

Samozřejmě. Když jsem přišla se Zítřka to spustíme od Václava Havla, ani ti nejstarší, dvacetiletí, nevěděli, kdo je Rašín. Moderní dějiny je ve školách moc neučí. Děti si stěžují, že sedmkrát probíraly pravěk a nikdy se nedostaly dost daleko. Měly by si uvědomit, že za pár let budou muset dobře zvážit, koho zvolí, a že nestačí jen potom demonstrovat.

■ **Procestovali jste Ameriku, Čínu, Francii, Japonsko, Skotsko. Kam byste se chtěli ještě podívat?**

Na spoustě míst jsme ještě nebyli. Ve škole máme mapu světa a na ní vlaječky, které znázorňují, kam jsme se vydali. Stále jsou rozvrstvené ve středním pásmu. Třeba Austrálie by děti lákala, ale jde o smysl toho, proč někam jedeme, a o to, co tam chceme poznat. Dětem se hodně líbilo Norsko, protože nenahlížely jen na krásnou přírodu, ale i na fungující zá-

kony, což jim v České republice pořád trochu chybí. Nejedná se tedy jen o turistický výlet. Když hrajeme na nějakém světovém festivalu, ať už se tam dostaneme přes ty české, nebo se tam sami přihlásíme, většinou si pak půjčíme auta, objednáme si autobus a chceme danou zemi poznat. Děti přitom zažijí i nepohodlí, trochu kontrolovaného hladu a naučí se postarat se samy o sebe. To je další věc, co jim podle mě chybí v životě i ve vzdělání. Navíc podstupují dost tvrdé taneční tréninky, takže mají dobrou kondici.

■ **Do Rakovníka jste dnes nezavítali poprvé.**

Před čtyřmi lety jsme tu hráli Jolu, hru o malém tibetském klukovi, který se škaradě popálil. Je u nás na léčení. Mimochodem, dnes s námi hrál také (Odzer Stanzin - pozn. autora). Jednu ze svých nejkrásnějších cest jsme absolvovali, když jsme uspořádali velkou sbírku a vrátili se s Odzerem k němu domů, vysoko do Himalájí, skoro do výšky pěti tisíc metrů nad mořem. Mohl tak spatřit svoje rodiče a příbuzné. Byla to dlouhá cesta a Jolu jsme tam hráli také.

Jirka Štraub

Za pohádkou kolem světa

DS Ty-já-tr/BYLO NEBYLO Praha

■ **DS Ty-já-tr/BYLO NEBYLO Praha se etabloval jako špičkový divadelní soubor, který se systematicky minimálně dvacet let věnuje činohernímu divadlu pro děti. A to bez nadsázky nejen v oblasti amatérského divadla. Z tohoto důvodu jsou na tento soubor přirozeně kladeny větší nároky a jejich inscenace jsou přijímány s větším očekáváním, než je tomu v jiných případech.**

Mnozí z nás mají na paměti jejich inscenace, které si vydobily respekt a uznání v celém divadelním světě – mám na mysli inscenace Pohádky z košíku, Pověsti pro štěstí či Pohádky do kapsy. Logickým a přirozeným pokračováním této řady je i inscenace, se kterou se soubor letos představil na rakovnické Popelce Za pohádkou kolem světa stejného autora a režiséra Ludka Horkého. Také tento počín vychází z principů antiiluzivního divadla, z principu „hry na hru“, z principu, kdy nám herecká skupina svébytným divadelním jazykem vypráví několik pohádek, jejichž smyslem je vedle sdělení témat jednotlivých příběhů i téma hravosti jakožto základního divadelního principu. I letos jsme byli svědky nadprůměrné inscenace s některými výraznými hereckými výkony.

Na rozdíl od výše jmenovaných inscenací je však nutné konstatovat, že tato přinesla řadu otázek. Největší přináší samotný úvod inscenace, kdy není zcela jasné a důsledně ak-

centováno, kdo a proč pohádky z různých koutů světa vypráví. Je to herec Martin, který nás oslovuje během úvodní písně nebo skřítkové, které pomocí loutek ztvárňuje rovněž Martin anebo Mun, postava první korejské pohádky, kterou rovněž hraje herec Martin? Každý má přitom k vyprávění důvod – největší asi Mun, kvůli němuž nemohou uvěznění skřítkové v pytli putovat dál po světě. Zmíněná korejská pohádka (Zong Munovi celý život vyprávěl příběhy, ten je pak nepředával dál, a proto se u něj v pytli hromadí skřítky) však, bohužel, netvoří očekávaný rámec celé inscenace, ale je jedním z avizovaných pohádkových příběhů. Tím se úvod a tím i klíč nebo chcete-li návod, jak máme komplexní jevištní tvar vnímat, značně komplikuje a znepráhledňuje. Není například zcela jasné, proč Munovu cestu za nevěstou znesnadňuje nejen skřítek korejský, ale i skřítek Skoťáček, jehož by se to podle nastavených pravidel nemělo týkat a kterému logicky příslu-

ší až příběh druhý. Takových-to podobných nepřesností se, bohužel, v inscenaci Ty-já-tru/BYLO NEBYLO vyskytuje více, než bychom od takto vyspělého souboru očekávali. Jestliže se například avizuje, že ve zmíněném pytli je bambilion skřítků, a tedy i pohádek, jak máme uvěřit, že po osvobození čtyř skřítků je tento pytel prázdný apod.? Stejně tak kvalita čtyř vyprávěných pohádek je velmi

mlžuje samotný příběh. Je škoda, že některé nabízené možnosti nejsou plně režijně-hercecky využity k takovému rozehrání, které by naplnilo téma hravosti (např. rozpuřená a napůl dřevěná žena, létající koberec apod.). Ozdobou inscenace jsou rozhodně některé skvělé režijní nápady (např. tenisové rakety jako sněžnice, spuštění se po provaze do jeskyně a další) a především na vys-

kolisavá. Nejpůsobivější je rozhodně poslední arabská pohádka O Aladinovi a kouzelné lampě, která je díky transformaci do našeho kulturního povědomí už známá a nejčitelnější. U ostatních tří nejsou mnohdy jasné motivace jednání postav a přílišná zkratkovitost děje za-

kolisavá. Nejpůsobivější je rozhodně poslední arabská pohádka O Aladinovi a kouzelné lampě, která je díky transformaci do našeho kulturního povědomí už známá a nejčitelnější. U ostatních tří nejsou mnohdy jasné motivace jednání postav a přílišná zkratkovitost děje za-

Milan Schejbal

Vyprávět příběh krok za krokem nám dalo docela zabrat

■ **Rozhovor s režisérem a písňovým textařem pro inscenaci DS Ty-já-tr/BYLO NEBYLO Praha Za pohádkou kolem světa Ludkem Horkým.**

■ **Jak dlouho trvalo dát Za pohádkou kolem světa s autorskou muzikou a písňovými texty dohromady?**

Jelikož obvykle zkoušíme postupy amatérského divadla, což většinou zahrnuje jednu nebo dvě zkoušky týdně, tak jsme takové inscenace připravovali přibližně rok. Tuh-

le jsme ale rozdělali natřikrát. Poprvé před šesti lety. Pak jsme si po personálních změnách řekli, že projekt zakončujeme, což se stalo ještě jednou po tom, co s námi přestal hrát Martin Písařík. Už nestíhal. Pokaždé jsme se pak při obnovení nevrátili k nazkoušenému, ale začali jsme insce-

naci dělat jinak, nově, pohádky jsme třeba přepsali, trochu proměnili tým a podobně. Za pohádkou kolem světa jsme tedy zkoušeli narázově, možná méně soustředěně a méně systematicky, než by si zasloužila. Ale zase s o to větší chutí.

■ **Jak jste vybírali náměty pro jednotlivé pohádky?**

To byl další kámen úrazu. V minulosti jsme zpracovali celou řadu pohádkových pásem, ale

vždy se jednalo buď o známé české pověsti, anebo o pohádky z evropského kulturního okruhu, tedy o všeobecně známé příběhy. Mohli jsme tedy pracovat se zkratkou, vybrat si jednu klíčovou situaci a pohrát si s ní. Nemuseli jsme krok za krokem převyprávět příběh. V Za pohádkou kolem světa jsme se rozhodli zpracovat zahraniční náměty, ale naše osvědčená technologie na jednu narážela na potřebu vy-

právět příběh krok za krokem, což nám dalo docela zabrat.

■ Kde jsi pohádky vyhledával?

Lovil jsem ve sbírkách světových pohádek takové, aby byly co možná nejdůležitější. Původně jsme do inscenace zařadili ještě jednu ruskou, která připomínala anekdotu o rodinném soužití, ale vyřadili jsme ji. Přišlo nám toho už moc. Aladin v inscenaci reprezentuje nejen arabské pohádky, ale také příběhy, které jsou známé, přestože pocházejí z jiného kulturního

okruhu. Děti se na ni chytají, je blízka i těm mladším. Má také poměrně přehledný rámeček vyprávění, rozvržení dobra a zla a podobně. Zatímco celá řada jiných pohádek, třeba inuitské, africké či korejské, se více než k dětem obrací k dospělým. Pohádky totiž původně vznikaly pro dospělé a na těch mimoevropských je to často hodně znát. Snažil jsem se je zjednodušit pro děti, jak jen to šlo, ale někde uvnitř, v jejich genetické výbavě, to samozřejmě zůstává znát. V eskymácké pohádce se dva perou o babu, až ji přetrhnou, skotská pojednává o tom, že žena buď mluví moc, anebo málo a nic mezi tím. To jsou motivy, které vlastně moc dětské nejsou. Nicméně mi přišly něčím divadelně vděčné a chtěli jsme se s nimi poprat.

■ Hra obsahuje řadu písniček. Jak přistupuješ k tvorbě písňových textů pro děti?

Stejně jako k písňovým textům pro dospělé. V pohádkách je to trochu jinak, jelikož skladby buď posouvají děj, nebo přidávají nějaký komentář.

■ Jak ses k textařině dostal?

Už v sedmé třídě na základní škole jsem skládal básničky, možná abych na sebe upozornil. Byl jsem kvůli tomu trochu známější a populárnější. Dnes se mi to málo věří, ale byl jsem introvertní, obtuloulté, lehce šikanované dítě v koutě. Jakmile se mi povedly nějaké básničky, líbily se a cítil jsem nějaké společenské uznání. Psal jsem víc a víc, a pak jsem si sem tam troufl na písničku.

■ Jaká je spolupráce s Martinem Písaříkem, coby skladatelem?

Buď ho to chytne a začne ho to bavit, dostane nápad a hudbu dokončí hodně rychle, nebo ji občas šulí někde na poslední chvíli, když už nám dávno slíbil, že bude hotová. Někde se ozývá z kouta ve fundusu, narýchlo tam drtí muziku a nahrává si ji do mobilu, protože když to neudělá, do tří dnů svůj hudební nápad zapomene a vymyslí to celé znovu. Pak se ale k hudbě, abych ho nepomlouval, vrací a zdokonaluje ji. Martin je spíš písničkář. Hu-

dební skladatel, jak říkáš, zní hodně noblesně.

■ Označil bys vás dva za songwriterské duo?

Kdysi ano. Skládali jsme pro letní dětské tábory nebo pro naše autorské kabarety, nejen pro děti. Teď už nás dávno za songwriterské duo nepovažují, protože Martin si skládá spoustu písniček sám. Má svoji kapelu. Na rovinu jsem se mu ani nikdy nenabízel. Vyhovuje mi psát písňové texty pro své inscenace, kde skladby nějak souvisí s dějem a postavami a love songy pro zvláštní pop folk Martina Písaříka nespádají do mého oboru.

■ Jestli se na Martina Písaříka někdy čeká kvůli muzice, platí to i u tebe z hlediska písňových textů?

Máme naprosto vyrovnané přátelství a ta rovnocennost spočívá i v dodávacích lhůtách čehokoliv. Na mé texty se čeká úplně stejně jako na jeho melodie.

Jirka Štraub

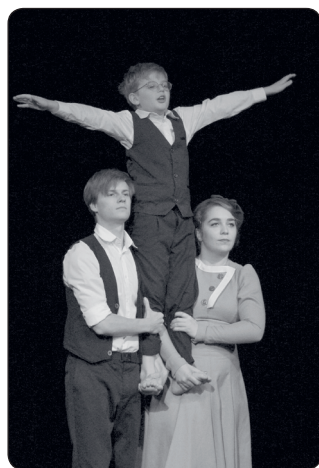
Republika na nás čeká *Taneční studio Light Praha*

■ Inscenace „REPUBLIKA NA NÁS ČEKÁ aneb KDE DOMOV MŮJ“ dospívajících studentů a mladých absolventů Tanečního studia Light vzniklo v rámci projektu Knihovny Václava Havla „Hrajte Havla“. Inspiračním zdrojem se stala opomíjená hra Václava Havla „Zítřka to spustíme“ pojednávající o vzniku naší republiky.

Tak přesně je definována inscenace v anotaci a je velmi dobově ... že je to takto uvedeno. Proč? Třeba proto, že víme ... kdo stojí za dramaturgickou volbou předlohy a ono „Hrajte Havla“ zadává jasně úkol, který je spojen s výročním založením republiky.

A přesto si to dělají inscenátoři pod vedením Lenky Tretiagové „svobodně“ a po svém. Předloha je zde jakýmsi spouštěčem k vyslovení myšlenek a témat, která budou ... jak se zdá ... pro náš národ stále aktuální ... což vyplývá z jeho povahy. Cyklicky se opakující stav našeho národa v běhu století se vyznačuje až maniodepresivními fázemi stavu naší společnosti od totálních porevolučních euforií až po totální rozčarování a skepsi. Výhodou Havlova pohledu je onen smířlivý a shovívavý tón,

který však nepostrádá přesný popis nešvarů naší povahy ... plný nadsázky a laskavé ironie. A inscenátorům se daří spolu z Havlem tento pohled udržet a zpředmětnit ho na jevišti. Navíc velmi sofistikovaným a obrazivým způsobem.

Divadelnost jdoucí přes divadelní znak a metaforu je velmi konotačně působivá. Není zde prázdného místa ani prostoru, který by nebyl divadelně zmotivován a nevázal se na tématu jak Havlova ... tak i témata souboru ... jež jsou zpracována autenticky a tedy uvěřitelně. Přes velkou porci racionální výstavby inscenace se dostáváme k emocím a jsme donuceni se dojímat nad svojí malostí a špatností.

Jasně a konkrétní budování vztahů ... být na velmi malé ploše ... umožňuje identifikaci s postavami a vhodně zvolené mikro situace pak asociativní komunikaci s divákem. Jsme jedno tělo ... jedna duše ... jeden národ ... se všemi ctnostmi i nectnostmi. Alois Rašín jako hlavní hrdina se svými slabostmi i hrdinstvím ... svým váháním i rozhodností ... se svou láskou i bojovností. Choreografie tanečních čísel vytváří přesnou a vždy adekvátní atmosféru. Obrazy lásky manželské ... onoho vzájemného objetí ...

ochrany a podpory ... zas velké lidské momenty ... nesoucí potřebnou dávku nadčasovosti. Neustálé glosování a komentář podporující hlavní témata. Když se v této inscenaci zpívá hymna ... chce se mi povstat. Soubor přináší v každé sekvenční novou a novou energii, která je přesně zacílena na diváka v hledišti, a ten ji vděčně vrací zpět na jeviště.

Je velmi příjemné sledovat toto divadelní perpetuum mobile a být jeho součástí. Přemýšlet, prožívat a vztahovat se k dnešku ... k tomu, co mohu já udělat pro to, aby svoboda nebyla samozřejmostí, o kterou můžeme snadno přijít ... ale abychom se oni starali se zodpovědností ... jež jí právem přináležejí.

Proč se toto musím dozvídat od „malých“ dětí ... kterým mi „dospělí“ můžeme svou neuvážeností navždy zkazit život? Řekni mi Havličku ... řekni mi Havle!!!

Jaromír Hruška

PROGRAM:

SOBOTA 9. LISTOPADU 2019

9.30 – 10.30 Tylovo divadlo
Ochotnický divadelní soubor
SUD Suchdol nad Lužnicí/
režie: Lenka Chaloupková
Lenka a Vít Chaloupkovi, Anna
Cvrčková

Bibi se bojí

(od 6 let)

13.00 – 14.05
Tylovo divadlo
Opera Žatec/režie: Jaroslav
Wagner
Jaroslav Wagner

Přadleny

(od 5 let)

15.30 – 18.30
Rozborový seminář s reflexemi
dětských skupin (Bibi se bojí,
Přadleny)

Inspirativní představení

18.30 – 19.30 Tylovo divadlo
Divadlo Drak Hradec Králové/
režie: Jakub Vašíček

Tomáš Jarkovský, Jakub Vašíček

Bílý tesák

(od 9 let)

21.00 – 22.30
Diskuse s reflexemi dětských
skupin

NEDĚLE 10. LISTOPADU 2019

10.00 – 11.15 Tylovo divadlo
DS J. K. Tyl Brodek u Přerova/
režie: Liběna Hasová
Otfried Preussler

Malá čarodějnice

(od 6 let)

13.00 – 14.00
Rozborový seminář s reflexemi
dětských skupin (Malá
čarodějnice)

14.00
Slavnostní zakončení
Popelky Rakovník 2019
s vyhlášením výsledků
a předáním ocenění

STRAŠLIVÉ SNY

EGONA POZOROVATELE

■ HODINA DĚJEPISU

Prázdná třída základní školy. Za katedrou je učitel dějepisu a přednáší novodobou historii republiky. 28. říjen, 21. srpen, 17. listopad, Asanace, Pražské jaro, Mnichov, Pražské povstání a další data a další historické objekty létají vzduchem, jako když ruský voják střílí do Staroměstské radnice.

Prázdná třída. Ředitel dal všem dětem volno na všechny hodiny dějepisu do konce života. „Ředitel je vůl,“ říká si nahlas, a v tom okamžiku mně někdo poklepe nejprve na jedno, pak na druhé rameno a nakonec mě chytí za ucho. „Co tady děláš, chlapče?“ zeptá se nesympatický muž v šedém obleku a mně je ze snových důvodů jasné, že se jedná o inspektora. „Baví mě dějepis a chci se dozvědět, jak to tenkrát bylo,“ odpovídám a za zády schovávám salátové vydání učebnice dějepisu. „To nechceš, víš. Jsou tam věci, ze kterých by tě bolelo mezi ušima. Dej sem tu knihu a dej si odchod,“ říká dozorce a po rychlém skoku za má záda neurvale vytrhuje knihu z mých rukou. Ta se pod nápořem fyzického kontaktu rozletí po třídě. Jednotlivé listy se rozletí mezi lavicemi. Pomalu se usadí v loužích prachu a v okamžiku, kdy jimi přestane hýbat prastarý školní průvan, počnou z jednotlivých řádků vystupovat popísované postavy. Rašín si mimoděk hraje s počítadlem, Masaryk jede na koni, Horáková píše poslední dopis, Palach škrtná sirkou, Hitler maluje pohledy a Stalin trénuje za asistence Gottwalda stavbu šibenice. Dozorující inspektor nejprve zbledne a pak naopak zbrunátní. „Všichni pryč, všichni ven! Je přestávka. Dějepis odpadá, škola má volno!“ Postavy jej obklopí a jejich mlžná podstata začne halit inspektora do světle šedo-modrého oblaku. Po chvíli získává mlžnou podstatu také inspektor a všechny postavy včetně inspektora se jako džin do lahve vracejí zpět do listů učebnice. Ozve se potlesk, a když se otočím, vidím jak Lenka Trietigová a její děti hlasitě podupávají a tleskají. Listy učebnic se vznosou a poslušně srovnají v barevných deskách. Učitel dějepisu se usmívá, otevírají se dveře třídy a děti usedají do lavic. Sedám si do poslední řady uprostřed vedle kamaráda Honzy Štíbra, opřu se o lavici, zavřu oči... ..a probouzím se. V hlavě mi ještě hraje Kde domov můj a já vím, že je to tady.

POPELKA ONLINE

Vážení a milí diváci a divačky, všechna soutěžní představení najdete na webu. Záznamy inscenací můžete sledovat na kanále

www.youtube.com/rakafi

Egon

MINISTERSTVO
KULTURY

děad
dětinské divadlo
akademie
náměstí
náměstí
náměstí

Rakovník

nipos

REDAKCE ZPRAVODAJE

Texty Honza Švácha, Jirka Štraub, šéfredaktor Petra Slizková. Foto Ivo Mičkal.
Ilustrace David Daenemark. Korektury Lída Strejcová. Sazba Pavla Zimmermannová.

TOTO 4. ČÍSLO VYŠLO 9. LISTOPADU 2019

RELAX
RADO
Regio
ČESKÝ ROZHLAS

norway
grants

ROKOVNICKO
KRAJE

KČ